

Kooperatif üye aidatlarının muhasebe kaydı

Belge türü	Özelge
Kanun	SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK VE YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK KANUNU (*)
Özelge no	E-58889402-105[2024/127-1381]-88780
Tarih	08.07.2025

T.C.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

Balıkesir Defterdarlığı

Gelir Kanunları Grup Müdürlüğü

Sayı : E-58889402-105[2024/127-1381]-88780

08.07.2025

Konu : Kooperatif üye aidatlarının muhasebe kaydı

.....

İlgide kayıtlı özelge talep formunuz ve Kooperatif Ana Sözleşmesi incelenmiş olup Kooperatif Ana Sözleşmenizin "Ortaklık Payı Dışındaki Ödemeler" başlıklı 21 nci maddesinde; "Ortaklar, taahhüt ve tediye ettikleri ortaklık payı bedelleri dışında, kooperatif amaçlarının gerçekleşmesini sağlamak üzere, genel kurulca belirlenecek miktardaki iş yerleri ile ortak yer ve tesislerin sigorta, bakım, koruma, onarım, işletme, reklam-tanıtım ve benzeri giderlere katılım payları ile ortak ihtiyaçları karşılayacak veya

işletmenin gerekli kıldığı bina ve tesisler ve benzeri giderlerin taksitlerini ödemekle yükümlüdürler." denildiği bu itibarla Kooperatifiniz Genel Kurulunda belirlenen üye aidatlarınızın hangi hesapta takip edilmesi gerektiği yönünde Başkanlığımız görüşünün talep edildiği anlaşılmıştır.

A) Vergi Usul Kanunu Yönünden:

213 sayılı Vergi Usul Kanununun 175 inci maddesinde;

"Mükellefler bu kısımda yazılı maksat ve esaslara uymak şartıyla, defterlerini ve muhasebelerini işlerinin bünyesine uygun olarak diledikleri usul ve tarzda tanzim etmekte serbesttirler. Ancak Maliye Bakanlığı; muhasebe standartları, tek düzen hesap planı ve mali tabloların çıkarılmasına ilişkin usul ve esasları tespit etmeye, bunları mükellef, şirket ve işletme türleri itibarıyla uygulamaya ve buna ilişkin diğer usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

Ticaret Kanununun ticari defterler hakkındaki hükümleri mahfuzdur.

..." hükmü

Mükerrer 257 inci maddesinde ise,

"Maliye Bakanlığı;

1. Mükellef ve meslek grupları itibarıyla muhasebe usul ve esaslarını tespit etmeye, bu Kanuna göre tutulmakta olan defter ve belgeler ile bunlara ilaveten tutulmasını veya düzenlenmesini uygun gördüğü defter ve belgelerin mahiyet, şekil ve ihtiva etmesi zorunlu bilgileri belirlemeye, bunlarda değişiklik yapmaya; bedeli karşılığında basıp dağıtmaya veya üçüncü kişilere bastırıp dağıtmaya veya dağıttırmaya, bunların kayıtlarını tutturmaya bu defter ve belgelere tasdik, muhafaza ve ibraz zorunluluğu getirmeye veya kaldırmaya, bu Kanuna göre tutulacak defter ve düzenlenecek belgelerin tutulması ve düzenlenmesi zorunluluğunu kaldırmaya,

...

yetkilidir." hükmü yer almaktadır.

B) Kurumlar Vergisi Kanunu Yönünden:

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında kooperatifler kurumlar vergisi mükellefleri arasında sayılmış, 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (k) bendinde ise tüketim ve taşımacılık kooperatifleri hariç olmak üzere, ana sözleşmelerinde sermaye üzerinden kazanç dağıtılmaması, yönetim kurulu başkan ve üyelerine kazanç üzerinden pay verilmemesi, yedek akçelerin ortaklara dağıtılmaması ve sadece ortaklarla iş görülmesine ilişkin hükümler bulunup, bu hükümlere fiilen uyan kooperatiflerin kurumlar vergisinden muaf olduğu hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanunun 6 ncı maddesinde de, kurumlar vergisi, mükelleflerin bir hesap dönemi içinde elde ettikleri safi kurum kazancı üzerinden hesaplanacağı ve safi kurum kazancının tespitinde Gelir Vergisi Kanununun ticari kazanç hakkındaki hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

1 seri no.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinin "4.13. Kooperatifler" başlıklı bölümünde konu ile ilgili gerekli açıklamalara yer verilmiştir.

Buna göre, kurumlar vergisi mükellefi olan Kooperatifiniz tarafından üyelerden toplanan aidatların, vergiye tabi bir kazanç unsuru olarak değerlendirilmesi ve diğer gelirler ile birlikte hasılataya dahil edilerek, kurum matrahının tespitinde dikkate alınması gerekmektedir.

Öte yandan, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 175 ve mükerrer 257 nci maddelerinin Bakanlığımıza verdiği yetkiye dayanılarak; muhasebenin temel kavramları, muhasebe politikalarının açıklanması, mali tablolar ilkeleri, mali tabloların düzenlenmesi ve sunulması, tekdüzen hesap çerçevesi, hesap planı ve işleyişine ilişkin açıklamalar, 26.12.1992 tarihli ve 21447 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 1 Sıra No.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ve daha sonra bu konuda yayımlanan diğer tebliğlerde yapılmış bulunmaktadır.

Anılan Tebliğin "V- Tekdüzen Hesap Çerçevesi, Hesap Planı Ve Hesap Planı Açıklamaları" başlıklı bölümünün "C- Hesap Planı Açıklamaları" alt başlığında;

"64. DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KARLAR İşletmenin esas faaliyeti dışında iştiraklerden ve bağlı ortaklıklardan elde edilen temettü geliri ile faiz ve diğer temettü gelirleri, temerrüt faizleri, kambiyo kârları, kira gelirleri, menkul kıymet satış kârları gibi diğer faaliyetlerden elde edilen olağan gelir ve kârlardan oluşur."

"649. Diğer Olağan Gelir Ve Karlar

Yukarıdaki hesaplar kapsamına girmeyen diğer olağan faaliyetlerden sağlanan gelir ve karların izlendiği hesaptır."

açıklamaları yer almaktadır.

Buna göre kurumlar vergisi mükellefi olan Kooperatifiniz tarafından üyelerden toplanan aidatların ilgili aktif hesabın (Kasa, Banka vs.) borcu karşılığında "649. Diğer Olağan Gelir ve Karlar" hesabında izlenmesi gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.